

УДК 069.51:7.036(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-17>

Сергій НЕСМАЧНИЙ

доктор філософії, старший викладач кафедри експертизи культурних цінностей та дизайну, Університет митної справи та фінансів, вул. Володимира Вернадського, 2/4, м. Дніпро, Україна, 49000; заступник директора з наукової роботи, КЗК «Дніпровський художній музей» ДМР, вул. Шевченка, 21, м. Дніпро, Україна, 49044

ORCID: 0000-0002-8497-7059

Володимир ШОСТАКОВИЧ

UI/UX дизайнер, Missouri Star Quilt Company, вул. Норт Девіс, 114, м. Гамільтон, штат Міссурі, 64644, США; засновник та виконавчий директор, VOA Design Studio

ORCID: 0009-0005-2818-5777

Олена КАПШУКОВА

аспірантка кафедри мистецтвознавчої експертизи, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, вул. Лаврська, 9, м. Київ, Україна, 01015; старша наукова співробітниця, КЗК «Дніпровський художній музей» ДМР, вул. Шевченка, 21, м. Дніпро, Україна, 49044

ORCID: 0000-0003-2423-1324

Бібліографічний опис статті: Несмачний, С., Шостакович, В., Капшукіова, О. (2025). Цикл творів Стаса Жалобнюка з проєкту «Випромінювання» – знакове надходження до колекції Дніпровського художнього музею. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 128–135, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-17>

**ЦИКЛ ТВОРІВ СТАСА ЖАЛОБНЮКА З ПРОЄКТУ «ВИПРОМІНЮВАННЯ» –
ЗНАКОВЕ НАДХОДЖЕННЯ ДО КОЛЕКЦІЇ
ДНІПРОВСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ**

Мета роботи – висвітлити особливості діяльності Дніпровського художнього музею в умовах воєнного стану, окреслити трансформації, пов'язані з переосмисленням експозиційної політики, формуванням оновленої колекції сучасного українського мистецтва та реалізацією виставкового проєкту Стаса Жалобнюка «Випромінювання» як прикладу актуальної музейної практики. Аналізується також дар художника як знакове надходження до музейного зібрання, що репрезентує нові форми взаємодії митця та інституції в умовах воєнного часу. **Методологія дослідження** ґрунтується на комплексному підході з використанням загальнонаукових і спеціальних методів пізнання – аналітичного, історико-хронологічного, систематизації та узагальнення, що дало змогу всебічно проаналізувати заявлену проблематику й сформулювати відповідні висновки. **Наукова новизна** полягає у застосуванні комплексного підходу до аналізу кейсу Дніпровського художнього музею як прикладу стратегії оновлення музейної ідентичності шляхом актуальної виставкової діяльності, поповнення фондів сучасними творами та партнерської співпраці з митцями. Особливу увагу приділено проєкту «Випромінювання» як формі художньої рефлексії на травматичний досвід війни. Аналіз дару Стаса Жалобнюка дає підстави окреслити нові тенденції комплектування музейних зібрань, засновані на горизонтальних зв'язках між автором і закладом. **Висновки.** Досвід Дніпровського художнього музею підтверджує здатність українських музейних інституцій адаптуватися до нових викликів і функціонувати в умовах війни. Призупинення основної експозиції стало імпульсом до переосмислення її змісту, впровадження деколонізаційних підходів і формування оновленої візуальної ідентичності. Партнерські надходження, зокрема дар Стаса Жалобнюка, виступають маркерами часу та інструментами меморіалізації досвіду війни. Виставка «Випромінювання» та її пролонгація в межах ювілейної музейної програми демонструють потенціал сучасного мистецтва як форми комунікації, критичної рефлексії та конструювання культурної пам'яті.

Ключові слова: Дніпровський художній музей, Стас Жалобнюк, музейна ідентичність, колекція, експозиційний дизайн, сторітелінг, музейна комунікація.

Sergii NESMACHNYI

PhD, Senior Lecturer at Department of Expertise of Cultural Values and Design, University of Customs and Finance, 2/4 Volodymyr Vernadskyi St, Dnipro, Ukraine, 49000; Deputy Director for Research, Municipal Cultural Institution “Dnipro Art Museum” of the Dnipro City Council, 21 Shevchenko St, Dnipro, Ukraine, 49044

ORCID: 0000-0002-8497-7059

Volodymyr SHOSTAKOVYCH

UI/UX Designer, Missouri Star Quilt Company, 114 N Davis St, Hamilton, MO 64644, USA; Founder/CEO of Vova.Design Studio

ORCID: 0009-0005-2818-5777

Olena KAPSHUKOVA

Postgraduate Student, Department of Art History Expertise, National Academy of Culture and Arts Management, 9 Lavrska St, Kyiv, Ukraine, 01015; Senior Researcher, Municipal Cultural Institution “Dnipro Art Museum” of the Dnipro City Council, 21 Shevchenko St, Dnipro, Ukraine, 49044

ORCID: 0000-0003-2423-1324

To cite this article: Nesmachnyi, S., Shostakovich, V., Kapshukova, O. (2025). Tsykl tvoriv Stasa Zhalobniuka z proiektu “Vyprominiuvannia” – znakove nadkhodzhennia do kolektsii Dniprovskoho khudozhnoho muzeiu [The series of works by Stas Zhalobniuk from the project “Radiance” – a landmark acquisition for the collection of the Dnipro Art Museum]. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 128–135, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-17>

**THE SERIES OF WORKS BY STAS ZHALOBNIUK
FROM THE PROJECT “RADIANCE” – A LANDMARK ACQUISITION
FOR THE COLLECTION OF THE DNIPRO ART MUSEUM**

The purpose of the work is to highlight the specific features of the Dnipro Art Museum’s activities under martial law, to outline the transformations related to the rethinking of exhibition policy, the formation of a renewed collection of contemporary Ukrainian art, and the implementation of Stas Zhalobniuk’s exhibition project “Radiance” as an example of current museum practice. The artist’s gift to the museum is also analyzed as a significant acquisition that represents new forms of interaction between the artist and the institution during wartime. **The research methodology** is based on a comprehensive approach involving general scientific and special methods of cognition – analytical, historical-chronological, systematization, and generalization. This allowed for an in-depth analysis of the stated issue and the formulation of relevant conclusions. **The scientific novelty** of the study lies in the application of an integrated approach to the analysis of the case of the Dnipro Art Museum as an example of a strategy for renewing museum identity through relevant exhibition practices, the replenishment of collections with contemporary works, and partnership collaboration with artists. Special attention is given to the “Radiance” project as a form of artistic reflection on the traumatic experience of war. The analysis of Stas Zhalobniuk’s gift provides grounds to identify new trends in museum collection development based on horizontal relationships between the author and the institution. **Conclusions.** The experience of the Dnipro Art Museum confirms the ability of Ukrainian museum institutions to adapt to new challenges and operate in wartime conditions. The suspension of the main exhibition prompted a rethinking of its content, the implementation of decolonial approaches, and the formation of a renewed visual identity. Partner contributions, particularly the gift from Stas Zhalobniuk, serve as markers of the time and tools for memorializing the experience of war. The “Radiance” exhibition and its extension within the museum’s anniversary program demonstrate the potential of contemporary art as a form of communication, critical reflection, and construction of cultural memory.

Key words: Dnipro Art Museum, Stas Zhalobniuk, museum identity, collection, exhibition design, storytelling, museum communication.

Актуальність проблеми зумовлена трансформаційними процесами, що відбуваються в українських музеях у контексті повномасштабної війни. Питання збереження культурної спадщини, оновлення візуальної ідентичності,

переосмислення змісту постійних експозицій і впровадження деколонізаційних підходів стають невід’ємною частиною сучасної музейної практики. Відмова від архаїчних наративів, переоцінка художнього матеріалу й активне

залучення сучасних митців до формування колекцій – це не лише реакція на виклики часу, а й свідчення становлення нової культурної парадигми.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує досвід Дніпровського художнього музею, зокрема реалізація виставкового проєкту Стаса Жалобнюка «Випромінювання» та передача автором до музейної колекції 22 творів. Цей кейс ілюструє не лише актуальну стратегію взаємодії між художником та інституцією, а й окреслює потенціал мистецького висловлювання як форми фіксації воєнного досвіду, інструмента культурної пам'яті та складника колекційної політики в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз історіографії засвідчує, що протягом 2022–2023 років в українському науковому дискурсі з'явилася низка досліджень, присвячених ролі та функціонуванню музеїв у період воєнного стану. Серед них варто виокремити наукову розвідку Л. Кузнецової (Кузнецова, 2023), у якій систематизовано інформацію щодо руйнувань, втрат та адаптаційних практик музейних інституцій після 24 лютого 2022 року, а також запропоновано напрями подальшого захисту культурної спадщини. Проблеми евакуації та збереження колекцій, специфіку роботи музеїв у зоні бойових дій і досвід залучення громадянського суспільства до охорони музейних фондів розглянуто у статті С. Іванисько (Іванисько, 2023).

Водночас у вітчизняній науковій літературі наразі відчувається брак ґрунтовних досліджень, присвячених локальним практикам оновлення музейних експозицій у контексті сучасної війни. Винятком є праця О. Кашшай і М. Доценко (2024), у якій висвітлено виставкову діяльність Національного музею «Київська картинна галерея» в період після 24 лютого 2022 року.

Щодо діяльності Дніпровського художнього музею, то окремі аспекти його експозиційної політики розглянуто в роботах В. Бойка (Boiko, 2024), А. Кравченко (Кравченко, 2024), І. Несен (Несен, 2024). Водночас кейс цього музею як приклад формування нової колекції сучасного мистецтва в умовах повномасштабної війни досі не став предметом цілісного наукового аналізу, що й зумовлює актуальність пропонованого дослідження.

Мета дослідження полягає в аналізі трансформації виставкової та колекційної діяльності Дніпровського художнього музею в умовах воєнного стану на прикладі реалізації проєкту Стаса Жалобнюка «Випромінювання» та його подальшої інтеграції до музейного зібрання як актуального мистецького свідчення епохи й інструмента формування нової музейної ідентичності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У 2024 році Дніпровський художній музей відзначив 110-ту річницю від дня заснування, організувавши низку знакових подій і презентацій. За більш ніж століття своєї історії заклад пережив чимало випробувань: неодноразові переміщення, окупацію міста в роки Другої світової війни, що призвела до суттєвих пошкоджень будівлі та втрати частини колекції, а також масштабну пожежу 1974 року.

Ювілей музею припав на період повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Загроза знищення культурних цінностей змусила колектив установи від 24 лютого 2022 року терміново демонтувати постійну експозицію та вжити заходів, передбачених режимом воєнного стану, задля збереження фондового зібрання. Водночас ці надзвичайні обставини актуалізували потребу в переосмисленні концептуальних підходів до майбутньої репрезентації музейної колекції (110 років, 2024).

Насамперед ідеться про перегляд змістовної структури експозиції: частина творів образотворчого мистецтва вже не може залишатися в наративному полі музею з огляду на необхідність утвердження історичної справедливості, дотримання деколонізаційних принципів і формування оновленої візуальної ідентичності інституції (Путівник, 2021). Інші експонати потребують поглибленої інтерпретації відповідно до засад сучасного музейного дискурсу, орієнтованого на інклюзивність, контекстуальність і критичне, неупереджене осмислення культурної спадщини.

Слід також зазначити, що в умовах відсутності державного фінансування на придбання музейних предметів поповнення колекції сучасного українського мистецтва значною мірою залежить від ініціативності працівників музею, співпраці з громадськістю, меценатами, волонтерами та представниками художнього середовища.

За таких обставин особливої ваги набувають дари сучасних українських митців, які не лише збагачують музейне зібрання, а й виступають важливими маркерами часу й етапами формування нової музейної ідентичності.

Довідково зауважимо, що з 24 лютого 2022 року до 17 травня 2023 року Дніпровський художній музей перебував у режимі простою та був зачинений для відвідувачів. Відновлення публічної діяльності стало можливим лише з 18 травня 2023 року – у Міжнародний день музеїв. Введення в експлуатацію найпростішого укриття дало змогу виконати мінімальні вимоги безпеки, що стало передумовою та правовою підставою для відновлення роботи з аудиторією.

На початку 2024 року працівники музею звернулися через офіційні сторінки закладу в соціальних мережах із публічним закликком до художників, колекціонерів і меценатів з проханням подарувати один або кілька творів. Цей жест розглядався не лише як символічний акт на честь ювілею, а й як внесок у збереження мистецької спадщини для майбутніх поколінь та унаочнення національної культури в українському й міжнародному контексті (110 років, 2024).

Упродовж 2024 року музей отримав низку художніх творів живопису, графіки, скульптури й декоративно-ужиткового мистецтва, які стали основою для формування оновленої колекції українського мистецтва другої половини ХХ – першої чверті ХХІ століття. Частину подарованих робіт було представлено 25 квітня 2024 року в рамках експозиції виставки «Подарунки сучасних митців до 110-річчя музею» (Voiko, 2024). Експозиція засвідчила широкий зріз сучасного мистецького процесу в Україні – з його стильовим і тематичним розмаїттям, проявами індивідуального авторського висловлювання та глибоким національним підґрунтям. Понад 100 творів, отриманих музеєм із різних регіонів країни, були розміщені в трьох залах другого поверху музею – саме тут до початку повномасштабної агресії функціонувала основна постійна експозиція (Voiko, 2024).

Протягом усього 2024 року та в першій половині 2025 року Дніпровський художній музей продовжував отримувати цінні дарунки від знайомих майстрів образотворчого мистецтва – друзів і партнерів закладу – з нагоди свого 110-річного ювілею.

Серед переданих творів особливе місце посідає цикл із 22 робіт представника сучасної одеської школи – Стаса Жалобнюка. Цей щедрий дар став результатом плідної співпраці художника з музеєм у межах реалізації виставкового проєкту «Випромінювання», що експонувався в Дніпрі з 19 грудня 2024 року по 26 січня 2025 року (Виставка, 2024).

Виставковий проєкт «Випромінювання», організований за підтримки Одеського національного художнього музею (кураторка – Тетяна Токарчук), протягом останніх двох років мандрував містами України: Одеса, Хмельницький, Вінниця, Тернопіль, Львів, Івано-Франківськ, Рівне, Житомир, Дніпро, Полтава, Кропивницький, Суми, Черкаси. Принциповою позицією автора було експонування саме в державних музейних установах, тож вибір Дніпровського художнього музею як однієї з локацій є цілком закономірним.

Стас Жалобнюк (нар. 1976 року) – представник одеської художньої школи, який здобув фахову освіту на живописному відділенні Одеського художньо-театрального училища. Проєкт «Випромінювання» з одного боку є особистою оповіддю про родину художника та формування його ідентичності, а з іншого – виявом громадянської позиції та художньою рефлексією на актуальні трагічні події (Виставка, 2024).

До експозиції увійшли твори останнього десятиліття: живопис, колажі, артбуки, об'ємно-просторові композиції. Центральним об'єктом стала інсталяція «Садочок мого діда Сави, рік 1947», що включає 15 елементів, розміщених на білих постаментах: фрагменти деревини, пофарбовані в чорне, та понівечені гіпсові фігури, що нагадують *putti*. Ця композиція втілює родинну й національну травму, пов'язану з повоєнним голодом, податком на фруктові дерева, втратою дитинства та смертю.

Окрім інсталяції, експозицію склали живописні роботи, колажі, твори в мішаних техніках. Більшість із них належать до авторських серій «Портрети», «Е95», «Випромінювання», «BLACK SEA», в яких художник осмислює деколонізаційні процеси в Одесі. Після початку повномасштабного вторгнення творчість Стаса Жалобнюка цілком зосереджена на фіксації рідного міста – одного з фронтів російсько-української війни. Митець прагне зруйнувати

Рис. 1. Фрагмент експозиції виставкового проєкту Стаса Жалобнюка «Випромінювання» у Дніпровському художньому музеї (19 грудня 2024 р. – 26 січня 2025 р.)

Рис. 2. Виставковий проєкт «Випромінювання» у Дніпровському художньому музеї. Авторська екскурсія Стаса Жалобнюка (19 грудня 2024 р.)

постколоніальні наративи, наголошуючи на тому, що Одеса – це Коцюбіїв, заснований у той час, коли російської імперії ще не існувало.

Ще однією просторовою домінантою став артбук – добірка графічних зображень

та фрагментів епістолярію, створених художником під час повітряних тривог у 2022 році.

Важливу роль у сприйнятті виставки відіграв експозиційний дизайн. Йдеться не лише про жанрово-тематичну логіку розміщення

творів і наративну структуру, а й про використання авторського етикетажу. Написи, виконані рукою митця, містили назви робіт та особисті рефлексії, які змінювалися залежно від

міста показу, надаючи експозиції динамічного, «живого» характеру.

Виразним засобом комунікації стала й авторська презентація. Емоційна манера оповіді,

Рис. 3. Фрагмент експозиції блоку робіт Стаса Жалобнюка у межах виставки «Подарунки сучасних митців до 110-річчя музею». Дніпровський художній музей (квітень 2025 р.)

Рис. 4. Фрагмент експозиції блоку робіт Стаса Жалобнюка у межах виставки «Подарунки сучасних митців до 110-річчя музею». Дніпровський художній музей (квітень 2025 р.)

здатність формулювати наративи через особисту історію, точні візуальні образи, метафоричність та іронія зробили цю імпрезу однією з найяскравіших музейних подій року в Дніпрі. Стас Жалобнюк постає як майстер самопрезентації й сторітелінгу, а в епоху, коли митець не може залишатися осторонь суспільного дискурсу, така комунікативна здатність набуває особливої ваги.

Станом на середину 2025 року проєкт «Випромінювання» Стаса Жалобнюка пролонговано в межах виставки «Подарунки сучасних митців до 110-річчя музею». У складі експозиції виокремлено блок робіт художника, що налічує подаровані автором музею 22 твори, зокрема: 10 живописних полотен із циклів «E95», “BLACK SEA”, «Випромінювання»; артбук; об’ємно-просторову композицію «Садочок діда Сави. 1947 (варіант 2)», створену спеціально для експонування в Дніпровському художньому музеї.

Для Стаса Жалобнюка принциповим є прагнення зафіксувати війну в художньому образі й залишити слід у музейних колекціях, як свідчення пережитого. Свою творчість він розглядає як особистий внесок у формування культурної пам’яті, української ідентичності та розвиток національного мистецтва в часи випробувань.

Висновки. Реалізована в умовах війни ювілейна програма Дніпровського художнього музею засвідчила здатність інституції адаптуватися до нових викликів і актуалізувати

свою діяльність у сучасному соціально-політичному та гуманітарному контекстах. Призупинення роботи основної експозиції стало поштовхом до глибокої внутрішньої трансформації: переосмислення концептуальних засад, оновлення візуальної ідентичності, перегляду музейної стратегії як відповіді на зміни суспільного ландшафту.

Формування нової колекції сучасного українського мистецтва на основі партнерських дарів засвідчило важливість горизонтальних зв’язків між митцями, музейними фахівцями, меценатами й громадянським суспільством. У цьому процесі особливого значення набувають надходження, що є не лише мистецтвознавчо цінними, а й виступають художніми свідченнями епохи.

Дар Стаса Жалобнюка – знакова подія в новітній історії музею, яка демонструє актуальну парадигму співпраці художника з інституцією.

Мистецький проєкт «Випромінювання» і його пролонгована репрезентація в межах виставки до 110-річчя музею виявили потенціал сучасного мистецтва як форми критичної рефлексії, засобу меморіалізації досвіду війни та інструмента формування культурної пам’яті. Авторські твори, їхня наративна структура й комунікативна манера подання створили цілісний образ особистісного й національного переживання, що дає підстави розглядати цей кейс як приклад актуальної музейної практики в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

- 110 років від дня заснування художнього музею. *Дніпровський художній музей* : вебсайт. 25.04.24. URL: <https://artmuseum.dp.ua/?p=9515> (дата звернення: 01.03.2025).
- Boiko V. (2024). The Sculpture by Vadym Sidur “Monument to the Fallen Children” (1968) – a Unique Exhibit in the Collection of the Dnipro Art Museum. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*. 3, 131–135. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2024.327912>
- Виставка Стаса Жалобнюка «Випромінювання». *Дніпровський художній музей* : вебсайт. 19.12.24. URL: <https://artmuseum.dp.ua/?p=9648> (дата звернення: 30.06.2025).
- Іванисько С. Становище музеїв України в період російсько-української війни (за матеріалами медіа-ресурсів). *Vita Antiqua*. 2023. № 14. С. 94–108. DOI: <https://doi.org/10.37098/VA-2023-14-94-108>
- Кашшай О., Доценко М. Виставкова діяльність Національного музею «Київська картинна галерея» в умовах повномасштабного вторгнення. *Вісник Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури*. 2024. № 2. С. 65–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2024-2-10>
- Кравченко А. І. Репрезентація колекції Дніпровського художнього музею порубіжжя XIX–XX століть в експозиційному блоці «Модерн. Авангард. Символізм». *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 1. С. 180–187. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302058>
- Кузнецова Л. Музеї України в умовах російської збройної агресії. *Питання культурології*. 2023. № 2. С. 182–194. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293774>

8. Несен І. І. Український портретний живопис XVIII – початку XIX століття в зібранні Дніпровського художнього музею. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 1. С. 229–235. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302071>

9. Путівник. Дніпровський художній музей / упоряд. С. М. Несмачний. Київ : СігмаТрейд, 2021. 60 с.

REFERENCES:

1. 110 rokiv vid dnia zasnuvannia khudozhnoho muzeiu [110th anniversary of the founding of the art museum]. (2024, April 25). *artmuseum.dp.ua*. website. Retrieved from: <https://artmuseum.dp.ua/?p=9515> [in Ukrainian].
2. Boiko, V. (2024). The Sculpture by Vadym Sidur «Monument to the Fallen Children» (1968) – a Unique Exhibit in the Collection of the Dnipro Art Museum. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 131–135. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2024.327912> [in English].
3. Vystavka Stasa Zhalobniuka “Vyprominiuvannya” [Exhibition by Stas Zhalobnyuk “Radiance”]. (2024, December 19). *artmuseum.dp.ua*. Retrieved from <https://artmuseum.dp.ua/?p=9648> [in Ukrainian].
4. Ivanyisko, S. (2023). Stanovyshche muzeiv Ukrainy v period rosiisko-ukrainskoi viiny (za materialamy media-resursiv) [Museums of Ukraine during the russian-Ukrainian war (based on media sources)], *Vita Antiqua*, 14, 94–108. DOI: <https://doi.org/10.37098/VA-2023-14-94-108> [in Ukrainian].
5. Kashshay, O., Dotsenko, M. (2024). Exhibition Activity of the National Museum “Kyiv Art Gallery” During the Full-Scale Invasion [Vystavkova diialnist Natsionalnoho muzeiu “Kyivska kartynna halereia” v umovakh povnomasshtabnoho vtorhnennia]. *Bulletin of the National Academy of Fine Arts and Architecture*, 2, 65–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2024-2-10> [in Ukrainian].
6. Kravchenko, A. (2024). Rerezentatsiia kolektsii Dniprovskoho khudozhnoho muzeiu porubizhzhia XIX–XX stolit v ekspozytsiinomu blotsi “Modern. Avanhard. Symvolizm” [Representation of Dnipro art Museum’s Collection of the Late 19th and Early 20th Centuries at Exposition Block «Modern. Avant-garde. Symbolism»]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 180–186. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302058> [in Ukrainian].
7. Kuznetsova, L. (2023). Muzei Ukrainy v umovakh rosiiskoi zbroinoi ahresii [Museums of Ukraine in the Conditions of Russian Armed Aggression]. *Cultural Studies*, 42, 182–194. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293774> [in Ukrainian].
8. Nesen, I. (2024). Ukrayinsky portretnyy zhyvopys XVIII – pochatku XIX stolittya v zibranni Dniprovskoho khudozhnoho muzeyu [Ukrainian Portrait Painting of the 18th–Early 19th Centuries in the Collection of the Dnipro Art Museum]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 229–235. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302071> [in Ukrainian].
9. Nesmachnyi, S. M. (Eds.) (2021). Putivnyk. Dniprovskiy khudozhnii muzei [Guide. Dnipro Art Museum]. Kyiv : SigmaTrade [in Ukrainian].